

ACC. N:R M. 13440: 1-24.

Landskap: *Småland* Upptecknare: *F. Brink, M. M. M.*
 Härad: *Lunnebo* Berättare: " " "
 Socken: *Pjätteryd* Berättarens yrke: *f.d. bokreparatör*
 Uppteckningsår: *1954* Född år *1871* i *Pjätteryd*

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Barnets vård och uppföstran under för-
skoleåldern. s. 1-24.

Lu F 98.

Luf. 98
1Barnavård

I de flesta fall har mödrarna haft
vården om barnen, men det har
förelagget många svårigheter mest
fettigdom som gjort, att man mest
lönade dem, det sorgliga kapitel
om nutritionen, där barnen såldes
till den lägstbjudande, är ryssande
att tänka eller tala om, det slutade
1879 eller 80 i Pöttebygd, jag har ej
själv varit på sidans nutrition, men
som barn hörd jag ingående berättas
hur det gick till, helt naturligt
vården av barnen i hemmen tillkom mest
mödrarna. Barn utom ättenskap
levde ofta lönade till morfäldrar
som i smid, fattigdom och skropelighet
/ fingo dra sig fram med dem.

ettlinga ogifte mödrars barn bliva
sålde på auktion som i någon hölls
dels små barn, som ej förett varit
sålde, dels sådana som ide ej
er om eller annan orsak ej längre
fick vara kvar. Allt efterfrågade
och läbbade vara flickor i ålder
sex och tio år barn flickor "barngräbbä"
ente sållas till mycket billiga
familjer med tre eller fyra små barn
och som själva inte hade någon
mat. Tankt ju att bli väntat
på isarguarna, att se efter
barnen där modern skulle ut på arbetet,
på en gård eller hemma, kanske
det yngsta barnet två eller tre månader
engång att ge det lilla lugga gräp
bröd och polster lägga det i lagom

tyg och trasa, brändes om ett snöre
eller tråd och låtas barnet sege
på det. Jag har själv sett det
många gånger i min barndom, och
saw på flera fästmor och även
ett gråtande barn. Det fanns inte då
barnvagnar eller varken bäggar eller kare
eller barn uti

småbarns eller häng-
ande sittstolar eller vagnar, det var
inte så på begravningar som fick
barnen bränt genom att bära mörka
på skuldror var de barn dygast som
var under ett år. Kändes för 20-30
rederier nu är sedan föll priset med
varje år. Någon lada präga varjar man
teggade till späd barn, svart är
tumligen, svart och vetchorper var tön-
3 ligen sött, och sot mjölk fick

man inte gärna hoppas den skulle
bli som för gräddans skull den som
då i hade mjölk spelat så är det
mycket bra för barnen, både kaka och
mjölk, utan endast vatten mycket socker
möjligen lite sirap men sådan
gröt är heller inte mycket. Många
barn föga senare magförstörde de
gammal att äldre tuggade till den
talar högst så mycket som möjligt om
den gamla gods tiden, jag minns den lite.
från de 80-åren. Det var väl en stor
lättnad som att flickor eller pojkar
som gjort ett fel, skulle kunna
sitat för hem och spel, sin present
delvis förstörd, lämna sina barn att
sedes på skolan till den lägstbygdens
och motparten, i de bästa fall gå fri

Jag blev själv sitt, men först idas
 om en mor om bekrädd brude
 sin pojke om var bekrädd vid
 en sängstol när hon var vid
 på sitt, men en flicka som
 som bekrädd ställas i en smal
 smörkärna vet jag och hon leder
 om när nollt är gammal.
 det jag för mycket. - smäl
 höga smörkärnor, bekrädd i en ledan
 bekrädd för att barn engestrans komma
 vilken fick spenka i ögon och smäl
 Det var under deras anda barn
 men hon har också varit efterbarn
 i ungande stolar, vänner och skjut-
 stolar och om hon ligger för och barn
 har jag förut omletat
 5 - den sätter so och skat

6
Barn skulle se tidigt som möjligt
läsa och y säga det som föräldrarna
och barn sedan det till äldrar eller
vuxna personer höll för en skam och
särskilt föräldrarna för barnens föräldrar
tillräckligt var felaktig eller ofullständig eller de
lygde på mossen eller beroga var all-
tid svårt att få postrar till det
var mycket lättare läsa för barna noga
och vad som gjordes det var mycket
barnen med ofullständiga men man
på mossen by som alla vet så säger
exempel betän om förmaningen så som
den till föräldrar föräldrar väl först på
1900-talet något att tala om barn skulle
tidigt läsa och läsa bordsböcker
men inte efter. men jag har föräld-
skrevet och och varit in tidigt.

Detta barnen skulle "sättas" lyda var i
 de flesta fall en sträng regel
 I min af. H. T. bok stod, det barer som
 en far en föräldrars ömme råd.
 med rätt vägar för, från sitt övriga
 Vell du inte sätta, ska ja bara
 du må hysas ska ja ta ut i
 eller kanske du vill smaka vagn
 eller, sätta du inte, ska ja bara
 (pryde) rompan på de, så du ska hämta
 skrevs du på på köpet ska du på
 du möt, ja ska allt på alla
 smyggas må hysas eller vagn
 du inte du drömmar i de skick i
 Vagn (vidgen) ska bäras män den
 en grön om den ska bli färgen och
 skön. Till det var far, eller farbror
 7 fater, morbror, moster, y Nanna, Pappa

Baron sade skildring kont till någons
stämningens fattigman barer det
kunde någon gång höra på 80-
talet av en hörselkap man jellen
ett själva kenne för sig ett
blev frammanför och skänker. var
mycket olika på arketen plats och
förhållande barer varit upp. Baron
som varit upp i en stuga och
någon kanske en massa och kanske
enligt sig en frammanför parson en
gång i minnen, kenne en känsla
av blyghet som oftast som ofta
räcker hela livet. Baron på sidan
ställen gjorde sig gärna under
sängens en någon frammanför entré
ett hörsel med handfink i sidan
8 vare för i kenne en för ett gör.

Barn i sällskap med föräldrarna
bedder oftast vid bordet och om
man möter någon liten, bättnar klädd
skulle jag ha lyft på mössan och
böja sig och glömska mig, det
kunde ju vara en präst eller kyrkare
eller annan storhet. Tyvärr skändes
barnen ofta i hemmet för, solare,
Fosellen, rackare, judar, ty var
gubbar, troll, gubbar som hade
jätt med sig ett stoppe elaka
bara i, ja även för varger råvar
kräver och inte minst förugglar
som kom och lockade de olydiga
krisborna kom och tog den som
tackade av näsen med sinnen eller
med en flik. Barnen tog den smulne
9 kraken sa "värmen snorarm, dra te kranen"

Allt sedan skrämselt var, och är
för hastlig, och kan välles obotlig
skada för hela livet. Jag spelar
när rädd för rackare. När jag som
ser till tolvårig, blev ändå ett
ärende sönder. Jag de allra mesta
vägar för att säkert inte möta
rackaren, det gjorde ingenting hur
liten och obeknad. Stigen var
känd, man endast så ett par foto
slag eller märke efter ovstovelkback
någon gång så var allt bra
Gulare och gesäller, var något som de
flästa barn var rädda för samt
spöke. Om äldre ville förtä
den skada de välles med att
att. Tala om troll och spöke, skelle
10 de kanske betänks sig. Turt med troll i bilder.

Ett varmt barn för brönnungen
 var troligen vänligt och visade dem
 sin och den andra vild så blaser
 det för brönnungen. Lekei kallar
 ut på landsbygden samt deken
 som vara färdiga för sina arn
 Lära ett brätte sig var ju rätt
 snart. Det vill väl inte va till lös
 till en grisen då i då hast du
 ställa det så bli du liden i so
 för han vita de bäst han vill, i
 så för du uti hans lös, mä, i sic
 du inte till så passer du för bra
 hos grisen. Bland allmogon
 hade barnen varken enskilda rum eller
 sopplan utan ständigt i samma rum
 det var väl gott om ett rum för
 11 varus så man kunde ligga och på golvet

ACC. N:R M. 13440:12.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

12

12 Alla spädbarn spröptes (lunds-
des) Nöstan alla blivande mödrar
söjde för att ha en ertypisk
kläder tillräckligt, mycket olika för
olika ekonomier. fattiga ogifta mödrar
ja även många gifta hade stort
bry att få ihop till en liten ertypisk
klänning sydde av tyg eller stickade med
stampstickor eller på senare tid, var
hade en kätte (mössor) vit eller färgad
som passade om hela huvudet även
om det band ett knyte under haken,
ett litet lin tyg av vitt tyg med band
ett knyte i ryggen så en liten tröja
av något varmare tyg hade i band i ryggen
så en mantel (mantel) av något gyller
eller eller tyckt ljust tyg 80 x 80 cm
12 så en blåvit vitt tyg liten munder

Bompslase (stjört-lapp) $3\frac{1}{2} + \frac{1}{2}$ m
 av snyggt vitt tyg så en bröda, lita
 12 a 15 cm bred och 2 m lång ofta
 stäbad av cellgarn eller sydd av
 dubbelt tyg. Någon gång kantad med
 rött eller blått ens änden med
 härm, andra omväxlande och med band.
 Den som sväpta brukat hade det alltid
 i sitt hus. först lades manteln så
 blöjan och så barnet på rygg med
 fötterna åt höger ligger och tröjs drag
 eller viks lita upp för att ej bli vett
 stjörtlappen lades lita under änden
 och mellan bröden upp så wegen blöjan
 som varp ben för sig så manteln
 med båda flakarna om barnet så lsten
 löst rullad med böjen på borden
 13 sedan mantel och blöja vikts över fötterna

Lä bedes binden med änden uppåt
30 cm och om fötterna veks och lindades
och sedan medsole. manteln lades
ihop och barnets armar och händer
på bröstet insveptes och bindan
fortsätta till man knöt snören
man drog åt tandbagen hårt så att
barnen skulle ligga rak för att ej
bli krummer. Lärnars barn, men den
tidens sed. Följande tandbagen lades stom
färdig och avslutade händerna lindades
ca 3 & 4 veckor. och efter 5 & 6 veckor
tilläts att sprälla en stund vid
vagnens omvagn, med händer och fötter
om nätterna. Redo man barnet svept
till 1 & 1/2 år. minstängens lög oftast
mellan far och mor och det hordes
1/2 år värmen skulle i kalla stigar

Skön beräst börjet ge sydda mödrarna
i de flesta fall små halter ylva
en gammalt eller tyglitar och när
de blivit lite större prinsessklän-
ningar till flickorna. Livet och kjolen var
i ett stycke. Till gossar hade man
en präj det var helt flickarnas klänning
men ej alla linnekeret, en som präj bars
till 4 & 5 år, sydda en gammalt eller
nytt tyg om möjligt tyckt varmt
vid 5 & sex år började flickor ha
kappa och sjört (kjol), långslumpar en
ullgarn till både pojkar och flickor,
pojkar hade byxor först vid 4 & 5 års ålder
flickorna hade underklänningar av gammalt
kalsonger föreband ej ullar endast om
det var kallt underbyxor en gammalt
1/2 flickor hade skett, och pojkar mössor

Fläckarna här flötades nästan alltid
pappersrundklyptis eller hade mer
eller mindre svämmesk (löss) men hade
g. hammar, setas, hammagjorda ludorser
som endast slätes till hänt stämpas
det fanns kom i men beroden där
lusbarsten användes. och många äldre
både män och kvinnor var del
flätskollegor. Till mannsbrän sin
uppväxtid då de blev belagda med
bräthättor och härröternas förs tändes
Barnens klädsel var temligen lika för
både pojkar och flickor lottades men
naturligtvis var det skallnad på tyg
färg och färg samt olika slitet
eller pojkar barn fick bära gä
med träskor, ja många emmen de
16 eller hände gä. de bände på fötterna

Jag var 6 år när jag fick de första
hängerna, sydda av Magnus på Skjolska
men så fick man ju ha dem, och
snart var de försämrade men vid
någon tio år dog man så fick jag
även hennes hängert som var sydd
samtidigt med snön, när jag så
skulle konfereras 1885 fick jag
ett par kräbstorlar förskodda
det ingick i min lön. Dessa stöcker
och 15 kr kontant var lönen från
den 14 febr till den 24 oktober.

Nu har väl en park i den åldern
gjort upp med 14 par läderkar
skulle snön med till ryggen
fick man själv försöka lösa av
någon bättre lättnad om det gick
Tals i tygthet om de gamla, gode, ledarna

Skor fanns förr ej färre ett par för de
varken till äldres eller yngre utan ett
par till för barnen. Skomakaren eller
det mest berömda, skomakaren kom
till platsen och sydde, det var inte
många bland allmoget som vet sy
skor. Till barnen under ett år
men det fanns en och i min barndom
sattes skomakarna mässing på
barns skor som utvändigt. Tillhållna på
småbarns skor till skydd för nötskin.
Guller på i kläder eller skor för
barn fanns ej. Utan det blev en
avsedd tröja för pojkar och en schal
för flickor, kappor eller rockar var
ej tal om för allmänheten
eller någon tänkte på det heller
18 men de bästa lottade kunde kanske ha.

Ljålbarnsmössan gagnades in till
ring: ett år, och för flickor erbjöds
den med "behytt" mössa lik den
förra, men av tyg och på vinteren
vadderad med ull. Knöt under haken
För pojkar fanns det skräddare som
sydde mössor av tyg till vinter eller
sommare, som sommaren fanns det på
senare halvskilt 1800 flätade halma
hatter, kostade 13 shilling (2.5 öre) det
var något stiltigt, kanske några
halvsträ: färgade. trots priset var
det ju en liten daglön som gick
in för en dylik hatt. en mössa
kunde i man barndom köpas för 20
shilling, eller något lägre eller högre
beräknade på tyget. sådana alltid med
19 skärm, utan skärm som senare

ACC. N:R M. 13440:20.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

20

Bordeskick och bönur har jag skrivit
om först. att kunna reds sig själv
vid bordet var och är mycket sällan
men ^{borde} vid 3 i 5 år kunna gå.
någon särskild mat förekom väl sällan
utan för sådana att barnen fick
en brödsalk till måltiden var y
vanligt för de bättre lottade var för
alltid. Ltn. annorlunda, ty stekt ved
bordet var regel för alla stora och små.
Någon särskild hygien kom man väl
väl, ej talas om utan att de små
badades de två i fyra första månaderna
någon såpa som man var för dyr
och en tvålstäng för 3 dalen (50 öre)
skulle räcka för ett år mycket deligt
tvål, jag vet det från mitt hem och
2 ofärdigheten var: förtäring av tjuvar.

Någon specialiserad ett laby som var
stolt y järn, bland allmänheten, läkare
-enlitas och och ingen fanns ett enlitas
det var förmågan där det enlitas fanns
alla alla mediciner så även i mitt hus
för smitt eller baktid var det gröt
eller hamsvamp på, så, spenselvöd eller
färgsvamp, vet vötnassa eller baktid
för vrb. skuldbåring eller hampung

för - lundvöd, iglar eller de ut tändlar
med myshel, för mager storkpappas
brännvin eller malört, lundvöd för
vrisning. högg för vrb. baktid, skuldbåring
för vrb. baktid. Barn och ungdom
badade ofta i sjö eller i, alla de badade
ensistad och ingad hemma i hemmen
Badade i badstuga (baktid) har y baktid
2/ under min tid y baktid de äldre i sjön

Tillsammans laker var
 rökan kuba laker skämt, kasta
 pyttor byga moer. Lilla vippor
 ge lator, bygger legendar med
 katter till biskop katter, vax, kor,
 för sin lön och skatt, alla
 dessa laker var för spogens
 bera Fliskarna lakt med små
 hemmsydda besedlar, hemmaga
 bollar so mätbar och typ. glas
 bitar, pappersblommor, vilda krusade
 blommor konstas so olika slag
 olika här serverade i lek med
 mottagning Det världspelleste var
 att bera fick göra allt spel
 Tegen enda laker kände. Jag spelar
 pioser det lyckligt att ha följt
 i lite so vett. men lite värdig so bra

Pajkar slog trilla slog kygge
 kaste sen slunga med trä av
 löderlunge. slunga potatisäpple med spår
 var mycket roligt bygga hus av
 sten och träbark. göra vattenhyll
 och dammar vid. En bäck är det
 det roligaste av allt för pajkar
 det skulle glädja mig ännu vid
 snart 84 år. allt gick man gler
 göra små vagnar och hävar av goda
 bollar till hyll. köra häst. och
 jagare och hund, brattas sovare.
 göra källor och prägar äro häck-
 backe äro skridskor (med träskor
 på fötterna. är inte lilla. (avser träning)
 näst av allt var att man
 hade ett enda spik allt gick man
 på ena skop. lyckliga barndoms tid!

Inga lekseker fanns att köpa
 och om det fanns det fanns det unga
 pengar. Det glädde jag under
 mitt barn, länge levde barnet, var
 när jag var i gammal tid 2.5 år
 och far till ett par skredskor.
 De äldre, var han i hem eller
 skola var ^{inte} med på några lekar, de
 hade snust att göra en bra lek
 fick man ofta höra och det var
 fullkomlig sanning. naturligtvis var
 det stor skillnad i olika folklag
 mitt förstånd är att det köptes
 alldeles för mycket lekar till
 till pengar en bra mekanisk. ^{en}
 hemmare ting, barn, barn, sig
 stjärnor, hus, passer, naturstuck
 24 speh av olika slag gör en yta lekseker